

Een bespreking van een boekbespreking

Raymond Broersma

Ik heb een proefversie van de boekbespreking van Hans Nieuwenhuijsen gelezen ("Solitary Wasps" van K.M. O'Neill, 2001). Over de leesbaarheid van het boek zijn wij het goed met elkaar eens. Maar de "zesde poot" die Hans mist, noem ik bij deze "speculatie over evolutie" en ik vind dat het niet op zijn plaats is in een goed wetenschappelijk boek.

Kort geleden heb ik het boek "Deep Time" van H. Gee gelezen. De schrijver vertelt over "cladistics," een niet-verhalende blik op biologie en evolutie. Mijn kritiek op Hans' bespreking is sterk beïnvloed door dit boek.

Als ik de volgende zin lees - "Nothing in biology makes sense, except in the light of evolution" - dan voel ik het al aankomen: iemand gaat zijn best doen om een sluitend evolutieverhaal te vertellen, zelfs als er te weinig bekend is om dit te kunnen doen. Gevonden fossielen zijn zeldzaam, zeker fossielen van insecten. En de fossielen die er zijn, praten niet en vertellen geen verhalen over hun verleden of toekomst.

Cladistics probeert levende wezens en fossielen te groeperen op basis van gemeenschappelijke eigenschappen. Dit in tegenstelling tot een deel van de evolutionaire biologie die grote gaten in de fossielen-vondsten dicht met speculatieve verhalen.

Vragen over biologie die met het woord "waarom" beginnen, krijgen vaak mythologische, circulaire, of niets-zeggende antwoorden. Waarom heeft een vogel veren? Om beter te kunnen vliegen. Waarom zijn vogels gaan vliegen? Omdat zij WILDEN vliegen. Waarom heeft een olifant een slurf? Even aan Rudyard Kipling (de auteur van "Jungleboek") vragen.

Waarom zijn er solitaire wespen? Volgens Monty Python (Holy Grail) omdat ze nog niet dood zijn. Hoe zijn ze ontstaan? De verzameling fossielen is te incompleet om hier een antwoord op te geven. Wij kunnen speculeren, maar het blijven speculaties. Wat is het voordeel van de solitaire leefwijze? "If it ain't broke, don't fix it." Blijkbaar is de solitaire leefwijze goed leefbaar (it ain't broke). Maar het is alsof dit soort vragen naar een brein achter evolutie zoekt, naar iets dat verlangt en streeft binnen evolutie. In dat geval is God niet dood à la Nietzsche; hij/zij heeft slechts een nieuw speeltje: evolutie.

Ter conclusie, zou ik het helemaal niet erg vinden als entomologen alle levende en fossiele wespen zouden groeperen volgens cladistics. Daar zouden wij veel van kunnen leren. Maar wij gaan te ver als wij verhalen gaan verzinnen over "mogelijke evolutionaire lijnen". Heeft iemand commentaar op mijn commentaar?

Literatuur

Gee, H., 2000. Deep Time. - Fourth Estate, Engeland, 262 p.